แนวทางการดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์

โดย สุวรีย์ ใจหาญ*

บทคัดย่อ

ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นปัญหาที่สำคัญในระดับสากล เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่ทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์ในฐานะที่เป็นประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทางของปัญหานี้ การค้ามนุษย์ที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการฟอกเงินที่มีผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาล และผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินไปต่อยอดกระทำความผิดต่อไปอีก เป็นวงจรธุรกิจที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศ บทความนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอแนวทางการดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์ ซึ่งมาจากการศึกษา วิเคราะห์มาตรการของรัฐในการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการริบทรัพย์ในคดีฟอกเงิน อันเกิดจากการที่ผู้กระทำผิดได้มาซึ่งทรัพย์ที่เกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์ และข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมในการนำเงิน และทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้เยียวยา ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

คำสำคัญ: การค้ามนุษย์, องค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำที่เป็นการจัดหา นำพา หรือส่งตัวบุคคลไปยังที่ใดที่หนึ่ง หรือ รับตัวบุคคลไว้โดยใช้กำลัง ข่มขู่ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลดังกล่าว

องค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์ หมายถึง กลุ่มอาชญากร ที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลตั้งแต่สามคนหรือมากกว่า ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายกระทำการค้ามนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

---

*ที่ปรึกษาวิชาการพัฒนาสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

Guideline on Handling of the Property of Organized Criminal Group Associated with Human Trafficking

BY Suvaree Jaihan *

Abstract

Human trafficking is an important international issue and a serious crime that violates the value and dignity of human. Thailand remains encountering with human trafficking issue with its status as a source, transit and destination country of this crime. Human trafficking committed by the organized criminal group is usually associated to the money laundering syndicate. The crime leads to an abundant amount of benefit which enables the traffickers to continuingly commit further crime. However, human trafficking is a wrongful business that threatens the national security. This article, hence, aims to suggest a guideline on handling of the property of organized criminal group associated with human trafficking. The study is based on the analysis of government's measures to manage the property confiscated from a money laundering case in which the wrongdoers had obtained from committing human trafficking offence. Also, it aims to recommend concrete measures to handle with the said property to compensate the victims of trafficking, and to prevent and suppress human trafficking issue in line with international standard.

Keyword

Human trafficking means the act of procuring, bringing, sending to, or receiving any person by means of use of force, threat, fraud, deception, abuse of power, or giving money or any other benefits to parents or a person who has control over another person for the propose of exploitation.

Organized criminal group means a structured group of criminals comprising of three or more persons that exists for a period of time and work together in committing human trafficking offence for the purpose of obtaining financial or other material benefits either directly, or indirectly.

ความนำ

การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) เป็นการกระทำเพื่อแสวงประโยชน์จากบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เปรียบเสมือนการค้าทาสในรูปแบบใหม่ (Modern - day Slavery) ที่เป็นการทำลายคุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรง

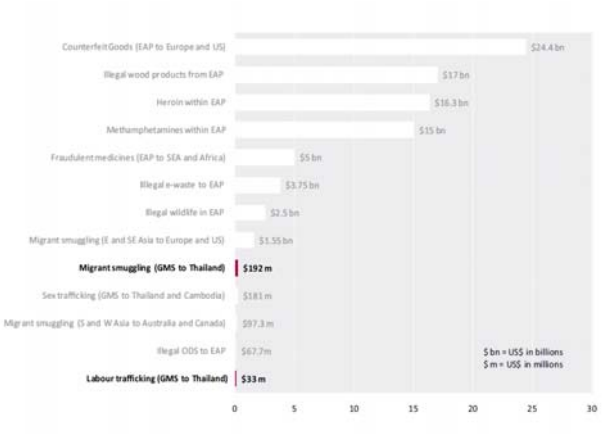
ในปัจจุบัน อาชญากรรมค้ามนุษย์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โลกาภิวัฒน์ที่เอื้อต่อกิจกรรมข้ามพรมแดน และระบบกฎหมายภายในของประเทศ ซึ่งองค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่จะขยายธุรกิจของตนจากประเทศที่มีความเข้มงวดทางกฎหมายไปยังประเทศที่มีระบบกฎหมายล้าหลัง หรือย่อหย่อนเพื่อหลีกเลี่ยงต่อการถูกปราบปราม (สักรินทร์ นิยมศิลป์ , 2558 น. 231)

องค์การสหประชาชาติจัดให้การค้ามนุษย์[2] เป็นอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็น

ภัยคุกคามในยุคโลกาภิวัฒน์ และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ตลอดจนสังคมและความมั่นคงของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอาชญากรรมข้ามชาติมีเงินทุนหมุนเวียนเกือบหนึ่งแสนล้านดอลล่าร์ (United Nations Office on Drugs and Crimes, 2013 น.5) ซึ่งการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant smuggling) จากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังประเทศไทยมีมูลค่า 192 ล้านดอลล่าร์ การนำคนจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมาค้าบริการทางเพศ (Sex trafficking) ในประเทศไทยและกัมพูชา มีมูลค่า 181 ล้านดอลล่าร์ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (Labour trafficking) จากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังประเทศไทย มีมูลค่า 33 ล้านดอลล่าร์ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1

การลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการค้าหญิงและเด็กในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ที่มา UNODC, 2013

โดยที่องค์กรอาชญากรรมจะมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการฟอกเงิน รายได้จากการประกอบธุรกิจขององค์กรอาชญากรรมจะถูกนำไปต่อยอดในธุรกิจที่เกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อไปอีก

มาตรการของรัฐในปัจจุบัน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการยับยั้งองค์กรอาชญากรรมดังกล่าว เพราะโทษกับผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิดแตกต่างกันมาก ปัจจุบันมีการนำแนวคิดทางนิติเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ในทางอาญา พบว่า บุคคลจะตัดสินใจกระทำความผิดต่อเมื่อประโยชน์ที่เขาคาดคะเนว่าจะได้รับจากการกระทำความผิดนั้น มีมากกว่าต้นทุนที่คาดหมาย อาชญากรก็มีเหตุผลเช่นเดียวกัน หากอาชญากรเห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดมีมากกว่าความสูญเสียที่ได้รับ อาชญากรก็จะกระทำผิด แต่หากอาชญากรเห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดมีน้อยกว่าความสูญเสียที่ได้รับ อาชญากรก็

จะไม่กระทำผิด (ปกป้อง ศรีสนิท, 2559, น.75) แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมด้วยการตัดแรงจูงใจอาชญากรด้านทรัพย์สิน และประโยชน์ที่องค์กรอาชญากรรมต้องการ

ในส่วนของมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการริบทรัพย์ในคดีฟอกเงินอันเกิดจากผู้กระทำผิดได้มาซึ่งทรัพย์ที่เกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์ ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เนื่องจากรัฐมิได้นำเงินของผู้กระทำผิดมาชดเชยเยียวยาความเสียหายให้ผู้เสียหายเป็นลำดับแรก และยังมีช่องว่างในการดำเนินการกับทรัพย์ของผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ามนุษย์

มาตรการของรัฐในการดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งยังคงเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ และมีความพยายามที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวโดยเดินหน้าปฏิรูปการทำงานทั้งระบบ

มาตรการด้านกฎหมาย ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2551 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญา[3] แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ไม่ได้กำหนดมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์

การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระความผิดฐานค้ามนุษย์ ในปัจจุบัน ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา จะต้องมีผู้กระทำความผิดเป็นคดีอาญา และศาลพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิดจึงสามารถริบทรัพย์ได้ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาให้ดำเนินการกับทรัพย์สินแล้ว จะมีการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา สำหรับการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีความพิเศษแตกต่างจากการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการยึด และอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว ไม่เกิน 90 วัน หากมีเหตุอันควรเชื่อว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว ทรัพย์สินที่เป็นเงินสด และเงินที่ได้จากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่ง และส่งให้กระทรวงการคลังกึ่งหนึ่ง[4]

สำหรับการชดเชยความเสียหาย เป็นค่าสินไหมทดแทนโดยผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้กระทำที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ดังนั้นผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ นอกจาก

จะถูกดำเนินคดีอาญาแล้วยังถูกดำเนินคดีทางแพ่งเพื่อนำทรัพย์สินมาชดใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน[5] แก่ผู้เสียหายด้วย การเรียกค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายจะเป็นผู้ยื่นคำร้อง และพนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญา หรือจะยื่นคำร้องระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมเพิ่มเติมได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี อย่างไรก็ตามแม้จะไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว ศาลสามารถสั่งในคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรได้ และหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า การกระทำผิดนั้นมีการทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรง ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายในอัตราที่สูงกว่าค่าเสียหายปกติ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการนำค่าเสียหาย เชิงลงโทษมาบังคับใช้กับค่าสินไหมทดแทน[6]

สำหรับมาตรการอื่นๆ ได้แก่ มาตรการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) ซึ่งมาจากแนวคิดว่า รัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม กรณีที่รัฐไม่สามารถคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพลเมือง และผู้เสียหายไม่สามารถได้รับการชดเชยเยียวยาจากผู้กระทำผิด หรือโดยวิธีอื่นเต็มจำนวนความเสียหาย รัฐควรรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย ซึ่งในปัจจุบัน ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากเงินกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการชดเชยเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมตาม พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าชดเชย และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ เป็นการช่วยเหลือเฉพาะรายตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนด

ข้อมูลจากรายงานผลการข้อมูลจาก

รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559 ปรากฏว่าในปี 2559 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ยึด อายัดทรัพย์สินในคดีค้ามนุษย์ รวม 9 คดี คิดเป็นมูลค่ามากกว่า 784 ล้านบาท มีผู้เสียหาย 61 คน จาก 824 คนที่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด รวมเป็นเงิน 486 ล้านบาท และหลังจากศาลไต่สวนคดี จำนวน 7 คดี มีผู้เสียหายจำนวน 15 ราย ที่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน 1.656 ล้านบาท ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างรอศาลตัดสินคดี ผู้เสียหาย 648 ราย ได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นเงิน 5.808 ล้านบาท และได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา 23 ราย เป็นเงิน 455,000 บาท[7]

ในประเด็นดังกล่าว รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ในฐานะประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) มีข้อสั่งการให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการเรียกและติดตามค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายทุกราย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์มาตรการของรัฐในการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ไม่ได้รับการชดใช้จากทรัพย์ของผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ ตามหลักการสากล เพราะทรัพย์สินส่วนใหญ่ถูกยึด อายัดไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากความผิดฐานค้ามนุษย์ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามชดใช้ตามคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาคดี สั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ตามคำพิพากษาของศาล จึงมีทรัพย์เหลือให้ยึดน้อยมาก และไม่มีการสืบทรัพย์ ทำให้ไม่มีทรัพย์มาขายทอดตลาดได้

2. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการชดเชย เยียวยาความเสียหายจากรัฐ (Compensation) โดยได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และได้รับค่าตอบแทนความเสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2554 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 เงินชดเชยเยียวยาดังกล่าวมาจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการสากลที่ให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหาย

3. การบังคับคดียึดทรัพย์ทางแพ่งใช้เวลานาน และคดีการค้ามนุษย์เป็นคดีอิทธิพล ผู้เสียหายไม่กล้าบังคับคดี การเข้าถึงทรัพย์สินของผู้กระทำผิดทำได้ยาก ผู้กระทำผิดสามารถยักย้ายหรือโอนทรัพย์ไปในระหว่างการพิจารณาของศาลได้

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการกับทรัพย์สินขององค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 เงินที่ได้จากการค้ามนุษย์ที่ถูกริบไว้ในคดีฟอกเงิน ควรจ่ายให้ผู้เสียหาย แทนที่รัฐต้องจ่ายโดยนำส่งเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้มีการนำส่งเงินที่ได้จากการริบทรัพย์ในคดีฟอกเงิน อันเกิดจากการที่ผู้กระทำผิดได้มาซึ่งทรัพย์ที่เกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์จำนวนครึ่งหนึ่ง หลังจากที่ส่งเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ส่งเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แทนการส่งเข้ากระทรวงการคลัง ทั้งนี้ให้ขอตกลงกับกระทรวงการคลังเช่นเดียวกับเงินค่าปรับในคดีค้ามนุษย์ เพื่อขอกันไว้สำหรับจ่ายค่าสินไหมทดแทน และค่าใช้จ่ายในการสืบทรัพย์เพื่อบังคับคดี รวมถึงเพื่อการเยียวยาผู้เสียหาย และป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แทนที่จะใช้งบประมาณของแผ่นดินแต่อย่างเดียว ซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับหลักการสากล ที่ให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบในการเยียวยาผู้เสียหาย

นอกจากนี้ ควรพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้นำเงินและทรัพย์สินที่ได้จากกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาใช้จ่ายเป็นค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาของศาล เพื่อประโยชน์แก่ผู้เสียหายที่จะได้รับค่าสินไหมได้รวดเร็ว ซึ่งในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ควรกันส่วนหนึ่งไว้ใช้จ่ายเป็นค่าสินไหมทดแทน และการสืบทรัพย์เพื่อบังคับคดี โดยปกติการบังคับคดี

ตามคำพิพากษาใช้เวลานาน อาจจะยังไม่ได้ทรัพย์ของผู้กระทำผิด จึงควรให้จ่ายจากกองทุนในเบื้องต้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้เสียหายที่จะได้รับค่าสินไหมได้รวดเร็ว เพราะเงินที่ได้จากกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็เป็นเงินของผู้กระทำผิด

แนวทางที่ 2 ให้มีการประสานงานกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และคืนให้กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการ เพื่อให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งหมายความว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะไม่ดำเนินการยึดทรัพย์เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาริบตามกฎหมายฟอกเงิน แต่จะคืนมาให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษา

ทั้งนี้ พิจารณาว่ากระบวนการในการประสานงานเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชำระหนี้ตามคำพิพากษาคดีอาญาที่สั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ตามมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องมีงบประมาณและบุคคลากรดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 15 ทางเลือกที่เหมาะสม คือ การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมบังคับคดี หรือหน่วยงานเอกชน เช่น ทนายความหรือสภาทนายความ นักสืบเอกชน เพื่อทำหน้าที่สืบทรัพย์ นำไปสู่การยึดทรัพย์เพื่อบังคับคดี ซึ่งควรกำหนดค่าใช้จ่ายนี้ไว้ในกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อให้เบิกจ่ายได้ อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้มีช่องว่าง คือ ทรัพย์สินของผู้กระทำผิดอาจมีการยักย้ายหรือโอนไประหว่างการพิจารณาได้ ดังนั้นระหว่างที่อยู่ในการพิจารณาคดี ควรดำเนินการเกี่ยวกับการขอคุ้มครองชั่วคราวระหว่างการพิจารณา ซึ่งต้องมีนักกฎหมายหรือทนายความเข้าร่วมดำเนินการ และหากการดำเนินคดีอาญาใช้เวลานาน การบังคับคดีเอาจากทรัพย์ที่ยึด หรืออายัดไว้ ต้องมีการจัดการซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่ได้มีความชำนาญเหมือนกับพนักงานสอบสวน หรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

แนวทางที่ 3 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การสืบทรัพย์ การยึดอายัด และริบทรัพย์สินเพื่อนำเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งต้องมีการจัดโครงสร้างและกลไกดำเนินการเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนวทางที่ 2 สามารถดำเนินการได้ในระยะสั้นและไม่ต้องแก้ไขกฎหมาย ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถส่งเรื่องให้ ปปง. ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงเรื่องผู้เสียหายชัดเจน และ ปปง. สามารถเสนอคณะธุรกรรมไม่ดำเนินการกับทรัพย์สิน และส่งเรื่องให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน ซึ่งมีการประชุมของคณะอนุกรรมการส่งเสริมความร่วมมือประสานงาน และติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ครั้งที่ 6/2560 วันที่ 29 มิถุนายน 2560 ที่เห็นว่าสามารถทำได้ สำหรับข้อเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการระยะยาว ยังมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560) **รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559**. กองต่อต้านการค้ามนุษย์. กรุงเทพฯ . พิมพ์ครั้งที่ 1. : หน้า69, หน้า120.

ปกป้อง ศรีสนิท, (2559) **กฎหมายอาญาชั้นสูง.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (2559) กรุงเทพฯ . สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551, (2551) กรุงเทพฯ . สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559, (2559) **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133** ตอนที่ 467. 24 พฤษภาคม 2559.

สักรินทร์ นิยมศิลป์, (2558) อาชญากรรมข้ามชาติ : ภัยคุกคามไทยและอาเซียน. เอกสารการประชุม วิชาการ ระดับชาติครั้งที่ 11. ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558. 1 กรกฎาคม 2558. โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ. อารี จำปากลาย, ปัทมา ว่าพัฒนวงศ์,กาญจนา ตั้งชลทิพย์ บรรณาธิการ. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม พิมพ์ครั้งที่ 1 : หน้า 231.

United Nations Office on Drugs and Crimes . Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific: A Threat Assessment. April 2013 : หน้า 5.